

TAKTIKA – TEORETIČNA IZHODIŠČA

1. Taktika – izhodišča
2. Strategija in taktika
3. Možne poti do uspeha
4. Taktični trening in sistem polj

1. TAKTIKA - IZHODIŠČA

- Kaj vemo o taktiki?
- Kakšen je pomen taktike?
- Kateri so termini povezani s taktiko?
- Kam gre razvoj teniške taktike in do kakšnih sprememb je prišlo v zadnjem času?
- Kateri so problemi pri razumevanju taktike?
- Kateri so problemi pri razvoju taktike pri mladih igralcih? (analiza: zakaj so izgubili; je bil problem v taktiki)

- termin taktika je prvič omenjen pri starih Grkih (način uporabe orožja za premaganje tekmece)
- strategija je razmišljanje in planiranje (kaj mora narediti?) in ima posreden vpliv na uspeh
- taktika je delovanje (kako mora narediti?) ima neposreden vpliv na uspeh (Schönborn, 2003).

Taktika - izhodišča

- taktika pomeni tudi načrtovanje:
 1. uporabe orožij
 2. izmikanje slabostim
- strategija in taktika sta odvisni od dejavnikov uspešnosti; kaj je **realno možno**, da igralec odigra; ne kaj bi moral odigrati v idealnih okoliščinah
- analize številnih dvobojev so pokazale, da v 99% primerov zmaga tisti igralec, ki dobi več točk, oziroma več točk v seriji kot tekmelec (Schönborn, 1999).
- igrišče je veliko 97,81 m²; široko 8,23m, dolgo 23,77m, mreža visoka 91,5 cm zato nikoli ne moremo odigrati žogo z maksimalno hitrostjo, ampak le z **optimalno hitrostjo** (primer: trening servisa na nogometnem igrišču; igralci so dosegli 300 km/h (Schönborn, 2003).

Taktika - izhodišča

Za taktično obnašanje igralca je pomembna anticipacija z dveh vidikov:

1. situacije (zaznavanje situacije v kateri se nahaja in do katere situacije bo prišlo)
 2. tarče (kašne možnosti zadetka ima drug igralec – ang. target anticipation)
- Pri tem je pomembno kreativno mišljenje, tehnično obnašanje (znanje), emocionalno stanje in sposobnost bioregulacija (raven kondicijske pripravljenosti)
 - ko je igralec izgubil točko – kaj je bil vzrok? gre za kompleksen problem; kaj je bilo narobe?
 - najboljši igralci imajo udarec s katerimi rešujejo tekme (pr. Lendl, Sampras, Roddick, Ferrero, Graf – forhend, Pioline, Williams, Henin_Hardenne – bekend, Ivanišević, Sampras, Rusedski, Rafter – servis, Kafelnikov, Wilander – pasing, Rafter – volej)
 - uspešni igralci so sposobni intuitivno razmišljanj pod časovnim pritiskom
 - funkcionalno razmišljanje - samo ena akcija; strategijsko razmišljanje – več možnih akcij (Schönborn, 2003).

Taktika - izhodišča

- pri mladih igralcih je pomemben razvoj individualnega taktičnega obnašanja; ta je odvisen od številnih dejavnikov:
 - osebnostne lastnosti (intro, ekstravertiran)
 - motorične sposobnosti
 - tehnična znanja in sposobnosti
- primeri individualnega taktičnega obnašanja:
 - Kodeš 80% pasingov je igral diagonalno
 - Wilander 80% pasingov paralelno
- primer Lendl; izpustil Pariz, da bo treniral servis-mreža; nikoli ni dobil Wimbledona; po drugi strani je veliko igralcev dobilo Wimbledon (Borg, Agassi, Graf) z igro z zadnje črte; nekaj igralcev v preteklosti dobilo Pariz z igro servis – mreža (Lever, Panata, Emerson)

Taktika in tehnične zahteve

- v igri obstajajo določeni vzorci – tipične igralne situacije
- za izvajanje teh tipičnih igralnih situacij mora biti igralec sposoben:
 - izbire ustreznih kotov
 - optimalna diferenciacija udarcev (variranja, prilagajanja...)
 - minimalnega števila neizsiljenih napak
 - tvegati (odigrati pogumno)
 - izvesti optimalen drugi udarec v točki
 - uspešno zadevati temeljne tarče (1,2,3,4)
 - uporabiti paralelo v ustrezni situaciji
 - razvijati in uporabiti svoja orožja (S, F, B, V, R)
 - izvajati napadalen forhend
 - uporabiti top spin volej
 - uporabiti bekend v različnih situacijah (napadalna, obrambna, v ravnotežju)
 - izvajati vse udarce z ustrežno globino (Schönborn, 2003).

Taktika in značilnosti igre

- V današnjem tenisu se kažejo sledeče značilnosti:
 - igralci na mreži izumirajo
 - prednost dvoročnega bekend reterna
 - odlična kondicijska priprava igralcev-k
 - igralci-ke več tvegajo
 - tendenca, da se točka zaključi z zmagovalnim udarcem
 - kratka turnirska sezona na peščenih igriščih
 - velik napredek v tehnologiji loparjev
 - 100% profesionalizacija
 - specializacija (podlage; posamezno, dvojice)
 - malo 5 set tekmovanj
 - igralci nimajo tehničnih težav
 - imajo odličen servis
 - zelo mladi vstopajo na ATP, WTA tekmovanja
 - uspešen profesionalni igralec mora biti dober mladinec; ni nujno, da uspešen mladinec postane uspešen profesionalni igralec (Schönborn, 2003).

Taktika in napadalnost

- Modern tennis je zelo napadalen/agresiven (volk vs ovca):
 - visok odstotek 1.servisa
 - odličen 2.servis (Sampras imel povprečno hitrost 2.S 163 km/h)
 - napadalen retern
 - položaj igranja udarcev je blizu zadnje črta ali na črti
 - napadalna igra z zadnje črte
 - odlična anticipacija mesta doskoka žoge
 - napadanje kratkih – visok % zmagovalnih udarcev (Šankhaj, 2002 Masters – igralci imeli več zmagovalnih udarcev kot napak; zmagovalec več zmagovalnih udarcev kot poraženec)
 - visoka stopnja kreativnost, reaktivnost ter prilagajanja (Schönborn, 2003).

2. STRATEGIJA IN TAKTIKA

- **Strategija** (def.) pomeni natančno načrtovan plan , ki igralcu omogoča, da si na osnovi razpoložljivih sredstev povečuje možnosti za zmago (kaj moramo igrati, da zmagamo?).
- **Taktika** (def.) pomeni racionalno uporabo igralčeve tehnike v dani situaciji ter ustvarjanje kreativne imaginacije za izbiro prave rešitve v določeni igralni situaciji (kako moramo igrati, da zmagamo?).

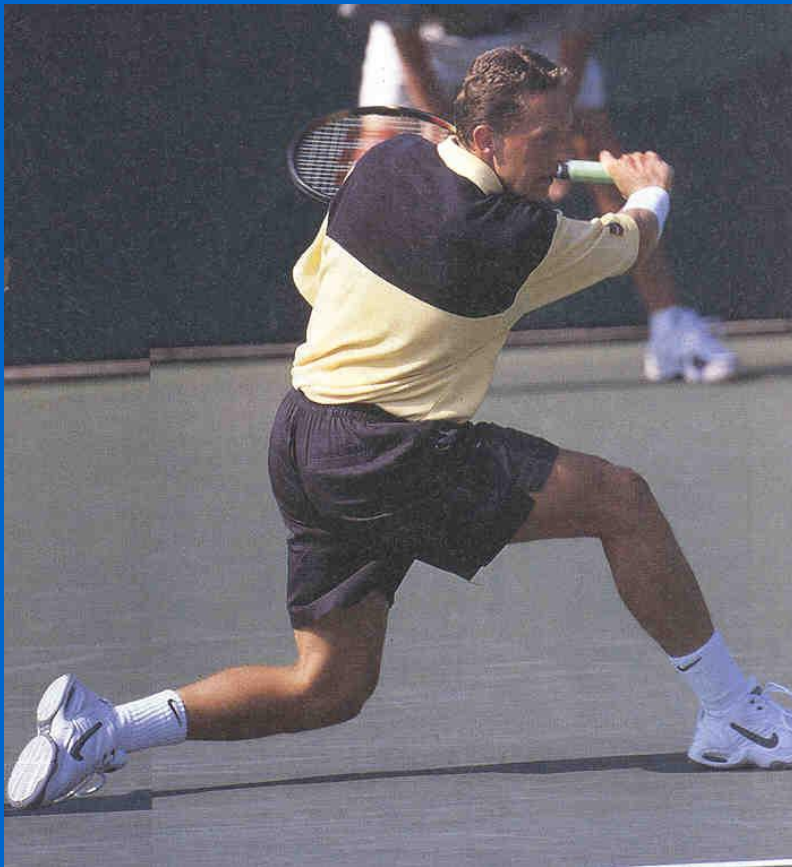

Pomen taktike

Taktika v teniški igri sodi med bistvene dejavnike, ki vplivajo na tekmovalni rezultat. Še odločilnejši pomen ima, ko sta igralca tehnično in kondicijsko enako dobro podkrovana in pripravljena.

Izjava

Rajši bi vedel nekaj
vprašanj, kot pa vse
odgovore.

James Thurber

3. MOŽNE POTI DO USPEHA

Igralec lahko dosega tekmovalni uspeh na več načinov, in sicer, da:

- se izogiba lastnim napakam
- tekmecu prepreči, da bi dosegel zmagovalni udarec – točko
- tekmeca prisili k napaki
- doseže zmagovalni udarec - točko (ang. winner).

Cilj taktike

Pod taktiko razumemo tudi sposobnost teniškega igralca, ki mu omogoča, da kadarkoli uporabi svoje lastne ideje z upoštevanjem lastnih tehničnih, kondicijskih in psiholoških sposobnosti ter tekmečeve igre, in to na način, ki mu glede na cilj tekme omogoča doseganje prednosti, oziroma izogibanje pomanjkljivostim (Schönborn, 1999).

Cilji na taktičnem področju

- **Kratkoročni**, ki se nanašajo na uporabo posameznih udarcev v igri.
- **Srednjeročni**, ki se nanašajo na izvedbo posameznih igralnih situacij.
- **Dolgoročni**, ki se nanašajo na strategijo igre in taktičen načrt igralca.

Cilji na taktičnem področju

© Aleš Filipčič, 2005

- razvijanje sposobnosti, da obvladamo dane situacije v igri (avtomatizacija)
- sposobnost uporabljanja taktičnih načrtov in navodil
- ravnati v skladu s situacijo (zaznavati, presoјati, odločati).

Taktične akcije

- 1. Percepcija situacije in analiza v dani situaciji** - pomembno je taktično znanje+anticipacija.
- 2. Izbira rešitve** - pomembno je taktično znanje+anticipacija+poznavanje tekmeca.
- 3. Izdelava kreativne rešitve in izvedba udarca** - pomembna je kvaliteta izvedbe
- 4. Analiza izvedbe** - pomembna pri nadaljevanju.

1+2+4 - KOGNITIVNO DELOVANJE

3 - MOTORIČNO DELOVANJE

Tehnična in taktična rešitev

Pri izvedbi določenega udarca v igri ločimo:

1. Taktično rešitev

(izbira smeri, hitrosti, višine, rotacije...)

2. Tehnično rešitev

(izvedba udarca: spin, slajz, lob, passing, skrajšana žoga ipd).

Odločitveni model (Rodionov)

Odločitveni model 1	Odločitveni model 2	Odločitveni model 3
Odloča se po vnaprej določenem modelu (vzorcu)	Odloča se po miselnem modelu	Odloča se glede na situacijo
Sistem: ČE→POTEM	Sistem: BODISI → ALI	Sistem: glede na to kakšna žoga pride
Prednost: anticipira situacijo	Prednost: varira izbiro	Prednost: odziva se glede na situacijo
Slabost: težko varira izbire	Slabost: odziva se z zamikom (pozno)	Slabost: je presenečen nad situacijo
Ferrero, Williams	Federer, Mauresmo	Roddick, Dokić

Taktični pojmi

1. **Napadalni udarec:** z izvedbo udarca ima igralec kontrolo nad dogajanjem na igrišču. Odigra ga zavestno, z določenim ciljem in optimalno hitrostjo.
2. **Obrambni udarec:** ni izveden pod optimalno kontrolo. Igralec je omejen z izbiro vrste, smeri, rotacije in hitrosti udarca.
3. **Napadalni položaj** sledi tekmečevemu udarcu.
4. **Obrambni položaj** sledi lastnemu udarcu.

Taktični načrt

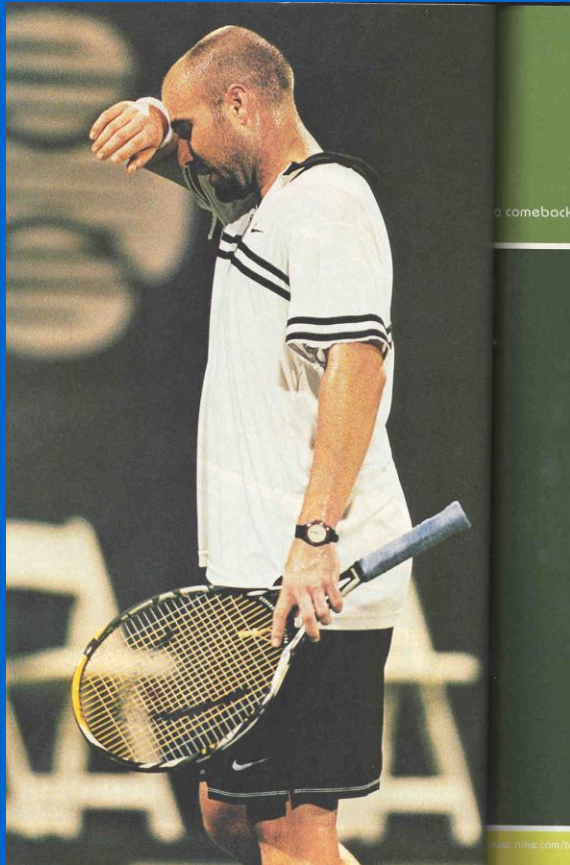
1. Pri pripravi taktičnega načrta moramo upoštevati vse dejavnike (anatomske, tehnične, mentalne, kondicijske idr.)
2. Taktični načrt pripravimo na osnovi:
 - igralčevih prednosti in
 - tekmečevih slabosti.
3. Taktični načrt za posamezno tekmo mora biti realističen in ni nikoli idealen.

Opozorilo!

Še tako dober taktični načrt, ne bo uspešen, če igralec ni določenih tehničnih in taktičnih akcij izvedel in avtomatiziral na treningih. Zato je že od vsega začetka potrebno treniranje tehnike in taktike združevati, in sicer, na način, kot se to dogaja v igri. Na vsakem teniškem treningu mora igralec zaznavati situacijo, presoјati in odločati v igralni situaciji, izbrati in izvesti ustrezno, kakovostno tehnično rešitev.

4a. TAKTIČNI TRENING

Le kaj razmišlja?

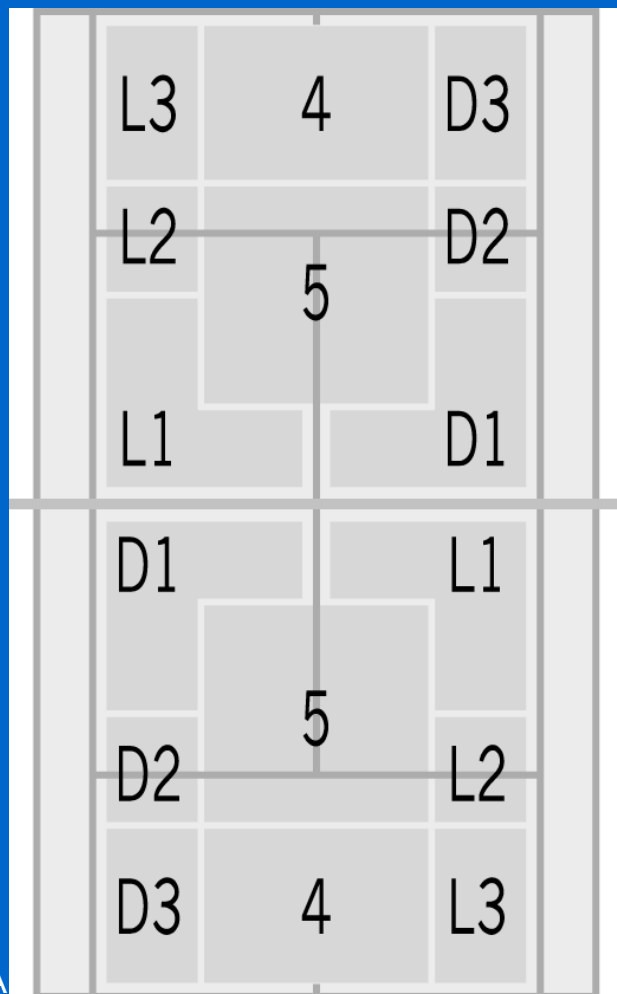
1. ustrezno taktično mišljenje
2. sposobnost izbire optimalne taktične rešitve
3. prevzemanje odgovornosti za tveganje
4. sposobnost izbire optimalne taktične rešitve pod psihološkim pritiskom
5. visoka raven frustracijske tolerance (psihološka sposobnost).

Taktični trening je lahko izveden le v igralni in odprti situaciji (Schönborn, 1993).

Sistem polj

Za predstavitev osnov teniške taktike smo uporabili t.i. Target system dr. Richarda Schönborna. Sistem postavlja osnove za odločanje igralcev, poleg tega pa igralcem dopušča in omogoča kreativne in nove taktične rešitve. Teniško igrišče je razdeljeno na 5 polj, ki jih igralci ciljajo z različnimi udarci. Tem poljem so dodana še 3, ki veljajo samo za servis.

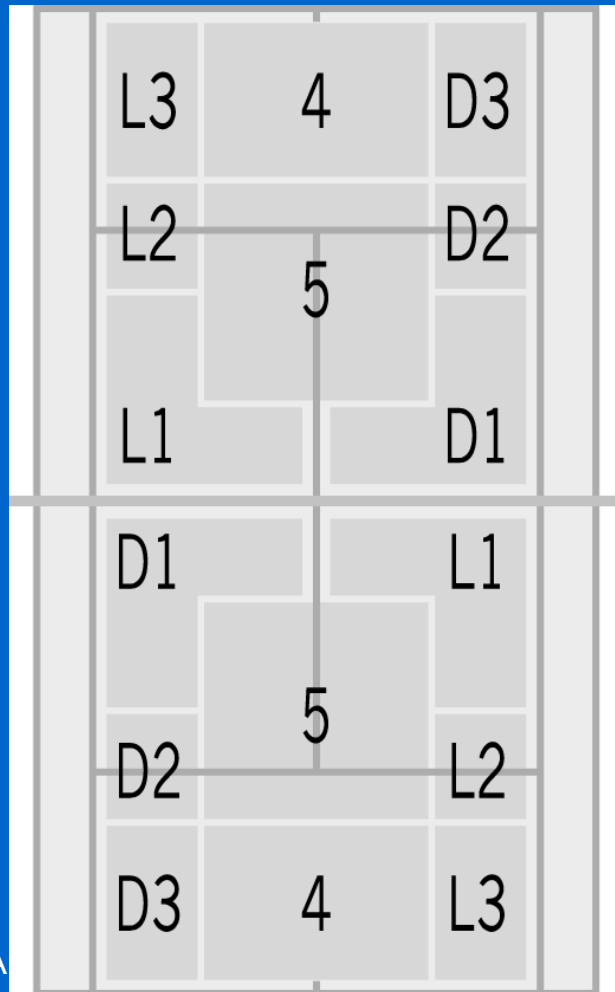
4b. SISTEM POLJ

Polje D1 in L1:
skrajšana žoga z volejem (štop volej), skrajšana žoga, ostra diagonala in odgovor na skrajšano žogo.

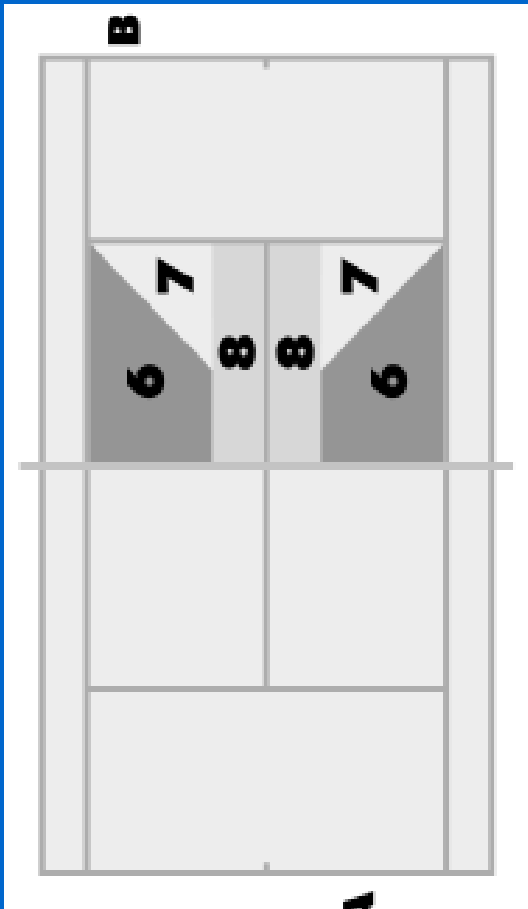
- Polje D2 in L2: volej, smeš, pasing, zaključni udarec s forhendom in bekendom, retern (ko gre igralec proti mreži)

Sistem polj

- Polje D3 in L3: retern, udarec z zadnje črte in igrišča, zaključne udarce, smeš, volej.
- Polje 4: udarec z zadnje črte in igrišča, lob, retern.
- Polje 5: igralci ne igrajo namenoma v to polje (izjema, ko gre igralec proti mreži).

Sistem polj - servis

- Polje 6: servis navzven (diagonalno)
- Polje 7: servis v telo
- Polje 8: servis v sredino (paralelno):

Igralne situacije in kvaliteta

- Igralne situacije:
 - s servisom in reternom
 - na zadnji črti in v igrišču
 - pri mreži
 - obrambne
 - pri igri dvojic.
- S taktičnega vidika lahko igralca opazujemo z vidika treh kvalitet:
 - zanesljivosti
 - natančnosti
 - hitrosti.

Literatura

1. Filipčič, A. (2001). Tenis – tehnika in taktika. Ljubljana: Fakulteta za šport.
2. Filipčič, A. (2002). Tenis – treniranje. Ljubljana: Fakulteta za šport.
3. Gilbert, B. (1994). Winning ugly. New York; Simon & Schustre.
4. Schönborn, R. (1993). Overview of tactics and strategy. Key Biscayne: 8. ITF worldwide coaches workshop.
5. Schönborn, R. (1999). Advanced Techniques for Competitive Tennis. Aachen: Meyer und Meyer.
6. Schönborn, R. (2003). Tactics in modern tennis. Otočec: ETA Specific theme seminar.